

ΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΛΩΡΗΣ

Ἡ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Α'.

Τὸν Μπαρμπακαληώρα τὸν ὑποναύκληρο, συχνὰ θέλουν νὰ τὸν πειράξουν οἱ σύντροφοί του. Καὶ γιὰ νὰ τὸν πειράξουν δὲν χρειάζονται παρὰ νὰ τοῦ εἰποῦν τὸ στερεότυπο ἐκεῖνο :

— "Ελα, πές μας Μπαρμπακαληώρα, πόσες φορές ἐναυάγησες :

Ὁ γέρω ναυτικός στὸ ἄκακο αὐτὸ ἐρώτημα ἀνά-
βει σὰν δαδί. Τὸ σκευρωμένο ἀπὸ τὰ χρόνια καὶ
τὸ ψήλωμα κορμὶ του, ὀρθώνεται Ποσειδώνιο καὶ
ἀλύγιστο· τὸ γελαστὸ καὶ ἄδολο πρόσωπό του,
συγνεφιάζει ἄξαφνα σὰν μαρτιάτικος οὐρανός, τὰ
μάτια του σπιθοβολοῦν ἀπὸ θυμούς καὶ φοβέρισμα
καὶ μὲ τὴν ἀρθανίτικη προφορά του, κομματιαστὴ
καὶ βαρεῖα καὶ συρμένη, γυρίζει καὶ τοὺς λέγει :

— Μωρὲ ἀντε πόρ ! .. Ἐσεῖς νὰ πᾶτε νὰ βυ-
ζάχτε γάλα κ' ὕστερα νὰ ρηθῆτε νὰ μιλήσετε μετα-
μένα. Ἀμή . . . τὸν καιρὸ ποῦ ἐγὼ ἀρμένιζα τὰ
πέλαγα, ἐσεῖς δὲν ἤσατε μουνδὲ σπόρος στ' ἄχαμνὰ
τοῦ πατέρα σας ! ..

Τὸ τσοῦρμα τότε γελά, σκαστὰ καὶ τρανταχτὰ
γέλοια καὶ γελά μαζί του καὶ ὁ Μπαρμπακαληώ-
ρας ὁ ὑποναύκληρος. "Ἐτσι καὶ μία ἡμέρα ἡ πρώτη
βάρδια χορτασμένη, ἔρραφτε μὲ σακκοράφες τὰ
φύλλα κοκκαλωτοῦ καραβοπάνου ψηλὰ στὴν πλώρη
καὶ ἡ δευτέρα, συμμαζωμένη ὀλόγυρα στὶς καρα-
βάνες, ἐγιομάτιζε μὲ σκύλινη ὄρεξη, εἶπε κάποιος
ἄξαφνα στὸν ὑποναύκληρο :

— "Ελα, πές μας Μπαρμπακαληώρα, πόσες φο-
ρές ἐναυάγησες :

"Ὅμως αὐτὴν τὴν φορὰ ὁ γέρω ναυτικός δὲν ἐθύ-
μωσεν. Οὔτε τὸ σκευρωμένο κορμὶ του ὠρθώθηκε
Ποσειδώνιο καὶ ἀλύγιστο, οὔτε τὸ πρόσωπό του
ἐσυγνεφίασε σὰν μαρτιάτικος οὐρανός, οὔτε τὰ μά-
τια του ἐσπιθοβόλησαν ἀπὸ θυμούς καὶ φοβέρι-
σμα. Ἐμεινεν ἥσυχος ἐκεῖ ποῦ ἐκαθότου καὶ
μόνον τὴν σακκοράφα ἀπαραίτησε μισοπερασμένη
στὸ πανὶ κ' ἐστύλωσε τὰ μάτια στὴ θάλασσα, μὲ
πετρωμένο τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη. "Ἐβλεπε τάχα
τὸ γαλανὸ τὸ κύμα ποῦ ἄνοιγε ἀφρισμένο ἐμπρὸς
στὴν πλώρη μας ἢ τὸν ἴσκιο τοῦ πλοίου ποῦ μὲ τὴ
μαύρη του σκάφη, ψηλὴ πρύμη πλώρη, τ' ἀγέ-
ρωχα κατάρτια μὲ τίς σταυρώσεις καὶ τὰ ξάρτια
τους, τὴν καμκρωτὴ κοντραγέφυρα καὶ τὸν ψηλὸ

καπνοδόχο καὶ τίς βάρκες ἀπάνου στὰ καπόνια,
τοὺς καγκελωτοὺς δρόμους, τίς κατεβατὲς σκάλες,
τὴν κάμαρα τῆς πρύμνης καὶ τῆς πλώρης τὰ καμ-
πούνια, τὴ σημαία κυματοῦσα στὸ κοντάρι πίσω
καὶ τὸ μπαστοῦνι φοβερὸ ἐμπρὸς, ἐγλυτροῦσε σὰν
πολεμικὸς κριὸς ἀπάνου στὰ νερά ; Ποιὸς τὸ ἤξερε.
Μὰ ἀφοῦ γιὰ κάμποση ὥρα ἔμεινεν ἔτσι μὲ τὴν
ἐκφραση περιέργη, σὰν τὴ μάντισσα ποῦ μαντεύει
στὴν ἀπαλάμη τοῦ ἀνθρώπου, ἐγύρισε τὰ μάτια
του ἀργὰ περιγύρα καὶ βλέποντας κοντὰ του τὸν
ναύκληρο ποῦ ἔστριψε τὰ ἔμπολα μιᾶς γούμενας,
εἶπε μὲ τόνο προφητικὸ :

— Νὰ ἤξερες καλὰ, Μπαρμπαγιώργη, ποῦ ἡ
θάλασσα ἔχει τὴ δικαιοσύνη της ὅπως καὶ ἡ στε-
ρηά. Καὶ ἂν θέλῃς νὰ μὲ ἀκούσης τὴν ἔχει καλὴ-
τερα ἀπὸ τὴν στερηά. Ἐδῶ δὲν ἔχει τρίτσα κάτσα·
ἔκαμες-ἐλαβες· στὸ κρέμασε ὥστε νὰ εἰπῇς ἀπιδί·
στὸ τίναξε ἀπάνου, σὰν ἀστραπόβολο ! .. Μωρέ,
μὰ τὸ κακὸ ποῦ εἶδα σ' ἐκεῖνο τὸ Ἀντριώτικο κα-
ράβι ! Δὲν ἐπολυκαίρισε οὔτε μῆνα. Τί λέγω οὔτε
μῆνα ; οὔτε δεκαπέντε ἡμέρες· μωρὲ οὔτε δέκα !
Μονοβδόμαδα ἔκαμες-ἐλαβε. Καὶ νὰ σοῦ εἰπῶ, ἔτσι
εἶνε τὸ σωστό. "Ὅ,τι γίνεῖ στὴ θάλασσα γλήγορα
λησμονιέται. Οἱ ναυτικοὶ δὲν κάθονται νὰ φιλοκο-
σινίζουν τὸ καθετί ὅπως οἱ στερηανοί· δὲν ἔχουν
καιρὸ γιὰ μοιρολόγια. Ἐγινε - πέρασε· πᾶει μὲ
τ' ἀέρι, μὲ τὸ κύμα, μὲ τὸν ἀφρό, μὲ τὴν τρικυ-
μία, μὲ τοῦ καιροῦ τὰ διάβατα. Γιαυτὸ πρέπει
ὅ,τι ἔρθῃ νὰ ἔρθῃ σύγκαιρα. Μόνον τότε σταμα-
τάει· τὸ νοῦ, τρομάζει τὸ νοῦ, τρομάζει τὴ συνεί-
δηση καὶ τὴν κάνει νὰ σκεφθῇ, πῶς βρίσκεται κά-
τιτ' ἀνώτερο ψηλὰ, ποῦ βλέπει, ἀόρατο, τοῦ καθε-
νὸς τὸ δίκιο.

"Ἡμουνα θυμοῦμαι ζετσορμάδος στὴν Πόλη.
Δὲν ἤξεύρω πῶς μοῦ ἦρθε—δὲν εἶχα τί νὰ κάνω
καλῆτερο—καὶ ἀποφάσισα νὰ κατεβῶ στὴν Ὑδρα
νὰ στεφανωθῶ. Μὰ ἡμέρα μὲ τὴν ἡμέρα νὰ εὐρῶ
καράβι δικό μας, ἔραγα τὰ λεφτὰ ποῦ εἶχα γιὰ
τὸ γάμο. Ἐσεῖς ἤξερτε τὴ ζωὴ ποῦ κάνουν οἱ ναυ-
τικοὶ στὴν Πόλη, σὰν εἶνε ζετσορμάδοι. Τὰ πλούτη
τοῦ Κροῖσου νὰ τοὺς δώσης, δὲν τοὺς φτάνουν οὔτε
γιὰ πιπέρι. Ἀπὸ τὸ Σιφνέικο καφενὲ στὴ Σαντορι-
νὴ ταβέρνα στὸ Κεμεραλτί. Χαρτιά, κρασί, γυ-
ναῖκες νυχταῖμα ! Σὲ δεκαπέντε ἡμέρες ἄδειασε
τὸ κεμερί. Εἶχα καὶ χρέος τρία μετζίτια στὸ Σι-
φνέικο καφενὲ καὶ δεκατρία μπεσλίκια στὴ Σαντο-
ρινιὰ ταβέρνα. Ὅσο γιὰ τὸ Κεμεραλτί μὴν τὰ ρω-
τᾶς. Λίγο ἔλειψε νὰ μοῦ φορέσουν τὸ φεσάκι καὶ νὰ
μὲ βάλουν νὰ παίξω τὴ λαντέρνα στὴν πόρτα . . .

Μὰ τὸ δουλεuttὴ ὅσο εἶνε γερός μὴ τὸν φοβερί-
ζης. Ἐκεῖνες τίς ἡμέρες ἐβγήκε λόγος στὴν Κρασ-
σόσκαλα πῶς ἓνας Σπετσιώτης καπετάνιος τσουρ-
μάρει γιὰ τὴ Μαύρη Θάλασσα. Ἡ ἀλήθεια εἶνε
πῶς ἐγὼ τὸ ἄκουσα τελευταῖος. Εἶδες ἐκεῖ δὲν ἔχεις
ἀνάγκη νὰ ἐβγῃς γυρεύοντας δουλεῖα. Ἐχεις δὲν
ἔχεις παρὰδες, ἔμπα σὲ μία ταβέρνα τρῶγε, πίνε,
χαρτζιλικῶνου καὶ μὴ σὲ μέλει τέσσερα. Ὁ τα-
βερνιάρης, σὰν ἀκούσῃ δουλεῖα θὰ ἔρθῃ γυρεύοντάς
σε. Θέλεις γιατί φροντίζει νὰ πάρῃ τὸν παρὰ του
ὁ ἄνθρωπος, θέλεις γιατί γυρεῖ τὸ καλὸ σου σὰν

πατριώτης, δὲν σὲ ἀφίνει γιὰ πολὺν καιρὸ ρέμπελο. "Ἐτσι ἔρχετ' ἓνα βράδυ ὁ ταβερνιάρης μου, μὲ βγάζει ἐξω ἀπὸ τὸν καφενὲ καὶ μοῦ λέγει στὸ αὐτί:

— Πάρε τὸ καρτάκι γιὰ χαρτζιλίκι καὶ τράβα στὸ Μπουγιούκνδερ· γύριψε τὸ μπαρκομπέστια τοῦ καπετάν Μπισμάνη καὶ ἔμπα μέσα. Αὐγὴ χαράματα σαλπάρετε γιὰ τὴ Μαύρη θάλασσα.

Δὲν εἶπα λόγο. "Ἦπιαμε καὶ τὸ καρτάκι στὸ πόδι μὲ τὸν καλοθελητὴ μου, ἔκοψα τὰ ρούχα στὸν ὦμο καὶ γραμμὴ γιὰ τὸ Μπουγιούκνδερ. Αὐγὴ χαράματα ἐπήραμε τὴν ἄγκυρα, μὰ ὁ καπετάνος ξεκολλημὸ δὲν εἶχε ἀπὸ τῆς κουμπάρες. Ξέρεis τί εἶνε οἱ Μπουγιούκνδερτοπούλες; μπουκιά καὶ συχώρεση! Εἶδε καὶ ἔπαθε ἡ βάρκα γιὰ νὰ τὸν φέρῃ μέσα τὸν καπετάνο. Ὡς τόσο ἐβγήκαμε ἀπὸ τὰ Μπουγάζια. Ἡύραμε νοτιῆς τὸν καιρὸ· σὲ τέσσερες ἡμέρες περάσαμε στὸ Κέρτζι, στὸ στόμα τῆς Ἀζοφικῆς. Μέσα σ' ἐνάμισυ μῆνα, ἀρχῆς τ' Ἀγιαντρέος ἤμαστε ἐτοιμοὶ πάλι γιὰ ταξεῖδι. Ἐπλάκωσεν ὁμῶς ἡ Πεντέχτη. Εἶδες ποῦ λέγει ὁ λόγος: Στὴ χάση-πίσση ἀρμένιζε Πεντέχτη στὸ λιμῶνα. Ὁ καπετάν Μπισμάνης ἦταν φρόνιμος καπετάνος· ἂν δὲν ἔβλεπε καλὸ συνάδα τὰ σημάδια τοῦ καιροῦ δὲν ἔλυνε πυροσχοῖνα. Μὰ τί νὰ φέρῃ ὁ διάβολος γιὰ τῆς ἀμαρτιῆς μας. Ὁ καπετάνος εἶχε μία κάσση γλυκὰ σπιτίσια νὰ τὰ δωρήσῃ στὸν ἔμπορο. Γιὰ νὰ μὴν πληρώσῃ τελώνιο τὰ δίνει μία νύχτα σὲ φίλους του νὰ τὰ βγάλουν λαθραῖα. Μὰ τὴν αὐγὴ μαθαίνει ἀπὸ τὸν ἔμπορο πῶς τὴν κάσση τὴν ἔπιασαν οἱ τελωνοφύλακες. Ἀκούοντας ἔτσι ὁ καπετάνος τρέχει στὸ καράβι. Οἱ Ρούσοι, εἶδες, δὲν χορατεύουν. Δὲν θὰ τοὺς ἐκούστιζε τίποτα νὰ πάρουν τὸ πρᾶγμα, νὰ κατασχέσουν καὶ τὸ καράβι καὶ ἔμας ὅλους νὰ μᾶς στείλουν ἀλυσοδεμένους στὴ Σιβηρία. Οὔτε καιρὸ ἐκύτταξε πιά οὔτε τίποτα μόνον πάρσιμο τὴν ἄγκυρα καὶ ἔμπρός. Καὶ νὰ ἰδῆς ποῦ συνεπῆρε καὶ ἄλλους αὐτὸ τὸ κίνημά μας. Πολλὰ καράβια ἦσαν ἐτοιμα νὰ φύγουν μὰ ἔμεναν βλέποντας συλλογισμένο τὸν καιρὸ. Στὸ κίνημα ὁμῶς τοῦ καπετάνου μας ἐβγήκαν καὶ ἐκεῖνα στὰ πανιά. Ἦταν ὁμως ὁλοφάνερο πῶς ἡ Πεντέχτη δὲν θὰ ἐχοράτευε. Γύρω τὰ θεμέλια τ' οὐρανοῦ ἦσαν κατὰ σκυρα· ὁ ἥλιος ἐβασίλειε συλλογισμένος. Ἀσπρος καὶ λερωμένος, σὰν ἄπλυτο καραβόπανο, ἐστριφογῆριζε γοργά, λὲς καὶ ἐβιαζόταν νὰ κρυφθῇ στὰ κύματα, πρὶν τὸν προφθάσῃ ἡ ἀναστάτωση τῶν στοιχείων. Τὰ δελφίνια ἔτρεχον κοπαδιαστὰ ἀπάνου στὸν καιρὸ καὶ ἐπηδούσαν ἐξω ἀπὸ τὰ νερά, σὰν νὰ τὰ κυνηγοῦσε καμμία φάλαινα· οἱ γλάροι μὲ χωμένο τὸ λαιμὸ στοὺς ὦμους, χαμωπετώντας καὶ σκούζοντας, ἔφρευαν κατὰ τίς στερεές. Ὁ καπετάνος βλαστημῶντας καὶ Ρούσους καὶ τὸν ἔμπορο καὶ τὰ γλυκὰ, ἐτοιμάστηκε νὰ παλέψῃ παληκαρίσια.

— "Ἄλα, παιδιά· ἐφώναζε, κυττάζοντας περίγυρα σὰν ἀγριόγατος· μάνινα τὰ πανιά· οὔτε φούσκα νὰ μὴ μείνῃ στὶς σταύρωσες, οὔτε σχοινὶ λυτὸ στὰ ξάρτια, οὔτε χαραμάδα εὐκαιρὴ στὸ κατάστρωμα!..

Τὸ εἶπε καὶ ἔγεινε. Σὲ μισὴ ὥρα οὔτε φούσκα ἔμεινε στὶς σταύρωσες, οὔτε σχοινὶ λυτὸ στὰ ξάρτια οὔτε χαραμάδα εὐκαιρὴ στὸ κατάστρωμα. Τ' ἀμπάρια, ἡ πλώρη, ἡ κάμαρα τοῦ καπετάνου, τὸ μαγερεῖο ἐκαρφώθηκαν ὅλα ποῦ δὲν ἐπέριναγε τρίχα. Ἐπλάκωσε ἡ νύχτα. Καὶ μαζί ἐπλάκωσε ἡ ἀνυπομονησία, τὸ ψυχοθάσανο ἐκεῖνο ποῦ μόνον οἱ θαλασσίνοι γνωρίζουν. Τὰ μεσάνυχτα, εἶδες, εἶνε ὥρα ποῦ θὰ κριθῇ ὁ καιρὸς. Ὅσο ἐπλησίαζαν ἐκεῖνα, τόσο ἐμεγάλωνε τὸ καρδιοχτύπι μας.

— Ἀχ καὶ νὰ μᾶς τὸν ἔφερνε τρεμουντάνα· ἄκουε τὸν ἓνα ἀποδῶ.

— Ἀς τὸν πάρῃ πρῶτα στὴν ὄστρια, ὄστρια-σορόκο ἄς τὸν πάρῃ καὶ βλέπουμε.

— Σιγά, παιδιά καὶ πλακῶνε· τὸ πουνεντεμαῖ-στρο· στὴ βόλτα βρίσκονται σιγόντοι καιροί. Σωπάτε καὶ ἄβρεχοι θὰ πάμε στὰ Μπουγάζια.

Ἐξελαιμιαστήκαμε ὅλοι κυττάζοντας περιγύρα. Καὶ ὁ σκύλος μας ἀκόμη ὁ Καψάλης, στὴ μέση τοῦ πομπρέσου καθισμένος, ἄπλωνε τὸ λαιμὸ του καὶ ἔρριχνε μακρὰ τὴ μούρη του, σὰν ν' αὐτιαζόταν τὴ σύνοδο τῶν στοιχείων. Ἡ σκοτεινιά τῆς νύχτας, τοῦ κυράτου τὸ φούσκωμα καὶ ἡ φωνὴ καὶ ὁ ἀφρός, τῶν πανιῶν καὶ τῶν ἀρμένων τὸ τρίξιμο, τοῦ καραβιοῦ τὸ κύλιμα, τὸ σχοινάκι ποῦ παραλυμένο ἐχτυποῦσε δίπλα στὸ θαλασσομάχο, καὶ ἡ ἀλυσίδα ποῦ ἔσκουζε κουλουριασμένη στὸ μπαμπᾶ, ὅλα εἶχαν γιὰ μᾶς φωνὴ καὶ μᾶς ἐδειχναν πῶς κακὴ γκαστριὰ ἔκανεν ἡ Φύσις. Μόνον ὁ καπετάνος δὲν ἔλεγε τίποτα παρὰ ὀρθὸς ἐμπρός στὴν κάμαρή του, ἐτραβοῦσε τὴν πίπα του, χωρὶς κίνημα κανένα τοῦ προσώπου, λὲς καὶ ἦταν ἀπὸ μάρμαρο.

Ἀκριβῶς στὸ ζύγι τὰ μεσάνυχτα ἦρθε τὸ πρῶτο φύλλο παγωμένο. Δεύτερο φύλλο καὶ ἐξέσπασε φοβερὸς ὁ γερολεβάντες. Ἐκεῖνο ποῦ ὑποψιαζόμαστε ὅλοι χωρὶς νὰ τὸ ξεστομιζώμε ἐγεινε· ὁ χειρότερος καιρὸς τῆς Μαύρης θάλασσης μᾶς ἄρπαξε στὰ φτερά του. Ἀλλοίμονο στὸ σιταρόσπειρο σὰν πέση στοῦ μύλου τὰ δόντια!..

Ἐφτὰ ἤμαστε στὸ μπαρκομπέστια καὶ ὁ καπετάνος ὀχτῶ. Καὶ οἱ ὀχτῶ μάτι δὲν ἐκλείσαμε, τσιγάρο δὲν ἐστρίψαμε ὅλη νύχτα. Ντυμένοι μὲ τοὺς μουςαμάδες, ἄλλος ἐδῶ καὶ ἄλλος ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ τίς βάρκες, πίσω ἀπὸ τὸ μαγερεῖο, στὴ ρίζα τοῦ καταρτιοῦ, ὅπου ἐπρόφθανε καθέννας ἐγύρευε μέρος ν' ἀπαγκιάσῃ· μὰ μόλις ἐσυμμαζονότου ἓνα κύμα ἔφθανε καὶ τὸν ἔλουζε ἀπὸ πάνου ὡς κάτω. Ζωντανὴ ἡ θάλασσα ἔμπαινε ἀπ' ὅλες τῆς μεριές καὶ ἐπελάγωνε. Τὰ μπούνια, πρύμη-πλώρη ὀρθάνοιχτα καὶ δὲν ἤμπορουσαν νὰ κεφαλῶσουν τὰ νερά. Ἐνα κύμα ἔφρευε δύο ἐρχόντουσαν. Ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς τὸ καράβι ἦτον καλοθάλασσο καὶ ὁ καπετάνος σωστὸ θαλασσοπούλι. Μὲ τὸ ρέκασμα ποῦ ἔκανε τὸ κύμα μακρὰ ἐγύριζε τὴν πλώρη καὶ τὸ δέχονταν στὰ πλάγια· ἄλλοιως θὰ ἐπαθαίναμε μεγάλη ζημία. Κ' ἔτσι ὁμως ἡ ζημία δὲν ἔλειψε. Διπλὴ ζημία, ἡ μία φοβερώτερη καὶ τρομερώτερη ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἐνα κύμα ἦρθε καὶ μᾶς ἄρπαξε τὴ μικρὴ βάρκα ἀπὸ τοὺς μούρσους καὶ τὴν χόρευε στὸ κατὰ-

στρωμα σάν καρυδόφλουδο. Ρίχτηκαν δύο τρία παιδιά νά τὴν ἀρπάξουν μὰ ποῦ νά τὴν κρατήσουν! Ἡμπορεῖς, μαθέ, νά κρατήσης ἀκούδα λυσσαμένη χέρια εἶνε, δὲν εἶνε ἀτσαλοσίδερο! Τὴν ὥρα ποῦ τὰ παιδιά ἄπλωναν κατὰ τὴν πλώρη, ἐκείνη στὴν πρύμη εὐρίσκονται· καὶ τὴν ὥρα ποῦ ἄπλωναν στὴν πρύμη, στὴν πλώρη ἔφτανε. Ἄν τὴν ἐβλέπατε, μωρὲ ἀδέρφια, πῶς ἐπηδοῦσε, ἂν τὴν ἀκούατε πῶς ἐμουγκρίζε καὶ ἀγκομαχοῦν, πῶς συνέπαιρνε ὅ,τι εὕρισκεν ἐμπρὸς τῆς, πῶς ἔκοβε τὰ σχοινιά, πῶς ἔσπαζε τὰ σίδερα χωρὶς αὐτὴ νά παθαίνει τίποτε, θὰ ἐπιστεύατε κ' ἐσεῖς πῶς δὲν ἦταν βάρκα ἐκείνη παρὰ ὁ διάβολος ἀλάκερος. Ἐμεῖς καθὼς τὴν εἶδαμε ἔτσι ἐσταυροκοπηθήκαμε κ' ἐτραβήξαμε χέρι. Ἐνοιώσαμε πῶς κἄτι γαϊτάνι θὰ μᾶς ἐπλεκεν ὁ τρισκατάρτος.

— Τὸ κερί, παιδιά· τὸ κερί ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιο! φωνάζει ὁ καπετάνος.

Καθὼς ἀκουσε τὸ κερί, ἐλύσσαξε· ἔκανε κοτζάμου ξύλο κ' ἔτρεμε σάν τὸ φυλλοκάλαμο. Καὶ στὴν ὥρα ποῦ ἐπλάκωνε τὸ κερί ἡ βάρκα, φοβερὰ ρεκάζοντας ἐπήδησε στὰ κύματα μετὰ τὸν Γιώργη τὸ Σπετσωτάκη, ποῦ ἤθελε νά παλέψῃ μαζί της. Γιά μία στιγμή, τὴν ὥρα ποῦ μᾶς ἐσήκωνε μεσουρανὶς τὸ κύμα, τὸν εἶδαμε κάτου σὲ βαθειὰ καὶ θεοσκοτεινὴ λαγκαδιὰ ν' ἀντρομαχίεται· καὶ τὴν ὥρα ποῦ μᾶς κατέβαζε στὰ τάρταρα, εἶδαμε ἕνα κύμα θεόρατο, μὲ χίλια νύχια καὶ μὲ μυρίους ἀποκλαμούς, νά τὸν παίζει στ' ἀφρισμένο στόμα του καὶ νά μᾶς τὸν πετᾷ κατὰμουτρα, μὲ βρισπὲς καὶ φοβερίσματα. Ριχνόμαστε ὅλοι νά τὸν ἀρπάξουμε ἀλλὰ τὴν ἴδια ὥρα πισωπατοῦμε ἀνατριχιασμένοι. Ὁ δύστυχος ἐκρεμότουν στὴν κουραστὴ μετὰ τὸ κεφάλι ἀνοιγμένο καὶ σκόρπια τὰ μυαλὰ στὸ κατὰστρωμα, μὲ τοὺς ἄρμους τριμμένους, τὰ κρέατα λυωμένα, τσακισμένα ὅλα του τὰ κόκκαλα. Δὲν ἐπροφτάσαμε νά συνέρθουμε ἀπὸ τὴ φρίκη καὶ τὸ κύμα, τὸ ἴδιο κύμα ποῦ μᾶς τὸν ἔρριξε πρὶν, μὲ τὰ χίλια του νύχια καὶ τοὺς μυρίους του ἀποκλαμούς, ἦρθε καὶ τὸν ἀρπάξε πάλι καὶ οὔτε τὸν ξανάδαμε. Κακόμοιρο παιδί! ἦταν ὁ καλῆτερος τῆς συντροφικῆς μᾶς!...

ἦρθε ὡς τόσο ἡ αὐγή. Καλῆτερα ὅμως νά μὴν ἐρχότουν ἀφοῦ ἦρθε νά μᾶς δεῖξῃ τέτοιο θέαμα! Μωρὲ εἶδατε ποτέ σας τὴ θάλασσα νά βγάξῃ καπνὸ; Ἄν δὲν τὸ ἐβλεπα μὲ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια ποτέ δὲν τὸ ἐπίστευα. Εἶδες τὸ καλοκαίρι ποῦ βάνουν φωτιά στίς καλαμιές οἱ τσοπάνιδες γιὰ τὸ χορτάρι, πῶς σηκώνονται κολῶνες οἱ καπνοὶ περίγυρα καὶ κλειοῦνε τὰ θεμέλια τ' οὐρανοῦ; Ἐτσι κολῶνες ἀνέβαινον κλωθογυρίζοντας οἱ καπνοὶ ἀπὸ τὴν θάλασσαν στὸν οὐρανὸ. Καὶ τί οὐρανὸ; πυκνὸ καὶ βρώμικο σάν ἀπὸ ξαντὸ κουρελιῶν, χαμηλότερο ἀπὸ τὴν ἀμπασογάμπια τῶν καταρτιῶν μᾶς. Ἡ γαλέτα, ὁ κοντραπαπαρίγκος καὶ ὁ παπαρίγκος ἐχώνευαν μέσα του. Μοῦ φάνηκε πῶς βρέθηκα ἄχαρνα πίσω, στὴν ἀρχὴ τῆς δημιουργίας, ὅταν ὁ οὐρανὸς ἦταν τόσο χαμηλὰ ποῦ τὸν ἐγλείφον τὰ βωδάκια· πῶς οἱ καπνοὶ δὲν ἦσαν ἄλλο παρὰ ἡ φωτιά ποῦ ἄναψε τὸ φίδι γιὰ νά τὸν κάψῃ. Καὶ ἀπ' ὥρα σὲ ὥρα ἐπερίμενα πῶς θὲ νὰ δῶ τὴν καλό-

γνωμὴ γουστερίτσα νά φέρῃ τὸ νερὸ στὸ στόμα τῆς, νά σβύσῃ τὴν φωτιά, ὁ οὐρανὸς νά ψηλώσῃ γαλανὸς καὶ πεντάμορφος, ὁ ἥλιος παντοδύναμος νά διώξῃ τοὺς καπνοὺς, νά φανῇ ἡ γῆ πλουτοδοτεῖρα καὶ χιλιόκαλλη, νά λάμψῃ ἡ θάλασσα ἡμερὴ καὶ γελαστὴ καὶ τὰ πετούμενα τῆς στερεῆς ἀπάνω στ' ἀνθισμένα κλαδιὰ νά φάλλουν μυριόστομο ὕμνο εὐχαριστίας στὸ Δημιουργό, γιὰ τὴν ταχτοποίησιν τῶν στοιχείων.

Ὁνειρο ὅμως ἦταν ἡ ἐλπίδα μου αὐτή. Οἱ καπνοὶ ὅλο καὶ πυκνότεροι ἐγίνοντο· ψηλά, χαμηλά μᾶς ἔζωναν περίγυρα καὶ δὲν ἐξεχωρίζαμε παρὰ καμμιὰ φορὰ ἄσπρον τὸν ἀπρὸ θεόρατο κυμάτου, πράσινον σάν ἀλογόπετρα. Κατὰ τὸ μεσημέρι κἄπως ἀραιώθηκαν οἱ καπνοὶ καὶ εἶδαμε μακρυνὰ, σάν ἔσκιο ἕνα μπάρο, ποῦ κατέβαινε μὲ τὰ πανιά τοῦ τρίγκου καὶ τῆς ἀμπασογάμπιας. Ἐπιάσαμε κ' ἐμεῖς τραβήσο ἀπάνου στὸν καιρὸ μὲ τὰ κάτου πανιά. Μὰ ὡς πού νά τὸ καλοῖδοῦμε τὸ χάσαμε ἀπ' ἐμπρὸς μᾶς τὸ μπάρο. Οἱ κολῶνες τοῦ καπνοῦ ἄρχισαν πάλι ν' ἀνεβαίνουν, σιγὰ σιγὰ κλωθογυρίζοντας τίς ἄπιαστες τουλοῦπες τοὺς κ' ἐπυκνώθησαν ὀλόγυρά μᾶς ἄλλες χαμηλές, ἄλλες ψηλότερες, ἄλλες σ' ἕνα μέρος συμμαζωμένες, ἄλλες φυτεμένες στὴ γραμμὴ, ἄλλες κλαδεμένες ἀποτομα στίς κορφές, ἄλλες πλέκοντας καμαρωτὰ τὰ κωλορρίζα τους, ἐδῶ ἀδερφωμένες ἐκεῖ ἀρησούτευτες. Κ' ἐμεῖς ἐκεῖ μέσα θηκνέμενοι, καταμόναχοι, μισοπαγωμένοι καὶ θεονήστικοι, ἐλέγαμε πῶς εἴμαστε σὲ κανένα δάσος ἀπὸ ἐκεῖνα τῶν παραμυθιῶν τὰ μαγεμένα, ποῦ ἔχουν δένδρα καὶ πατουλιές, κρεββατωσὲς καὶ καμάρες ἀερούφαντες, ποῦ ἄνθρωπος δὲν διαβαίνει, καὶ πουλὶ πετούμενο δὲν λαλεῖ καὶ θηρία δὲν μονιάζουν παρὰ βασιλεύει ἡ ἐρημία καὶ τὸ σκοτάδι κυβερνᾷ καὶ ἡ παγωνιά καταλεῖ, ἀργὰ καὶ ἀσφαλτα τοὺς δύστυχους ποῦ ἐπλάνεψεν ἡ τύχη τ' ἀνήλιαστα μονοπάτια του!...

Θέλετε ὅμως ν' ἀκούσετε τὴν ἀλήθεια; Οὔτε τ' ἀγριεμένα κύματα ποῦ ἔχασαν νά μᾶς καταπιοῦν, οὔτε οἱ πυκνοὶ καπνοὶ ποῦ μᾶς ἐστράβωναν, οὔτε ἡ παγωνιά ποῦ ἐπῆζε τὸ αἷμα στίς φλέβες μᾶς, μᾶς ἐβασάνιζε τόσο ὅσο ἡ λάμια ποῦ εἴχαμε ζωντανὴ μέσα μᾶς καὶ ἀλυχτοῦσε κ' ἐσχίζε μὲ τὰ νύχια τὰ ἴδια τὰ κρέατά της. Θεόστραβη, μωρὲ, ἡ πείνα μᾶς θέριζε τὰ σωθηκά! Νὰ χάσῃ τὸ μνημεῖο ἐμπρὸς σου κ' ἐσὺ νά γυρεύῃς φαγί, παράξενο ἀλήθεια. Κ' ἐγὼ τότε σάν τὸ συλλογίζομαι, παράξενο μοῦ φαίνεται καὶ κἄνω τὸ σταυρό μου μὲ τὰ δύο μου χέρια. Καὶ ὅμως εἶνε ἡ μοναχὴ ἀλήθεια. ἦρθε ὥρα ποῦ ἀπαραιτήσαμε κάθε δουλειὰ κ' ἐρρίξαμε ὅλοι μιὰ φωνὴ ἀγριεμένη, ποῦ τὰ θηρία τῆς θάλασσης ἐτρόμαξαν ἀκούοντάς την. Ἡθέλαμε νά χυθοῦμε νά ξυλοῦσαμε τ' ἀμπάρια, νά σπάσουμε τὴν πλώρη ἂν κ' ἡξέραμε καλὰ πῶς αὐτὸ ἦταν ὁ θάνατός μας. Μὰ εἶδες ποῦ λέγει, ἡ πείνα δὲν ἔχει μάτια. Ὁ καπετάνος ἐξυπνος ἄνθρωπος, εἶδε τὴ στιγμή κ' ἐβγαλε ἀπὸ τὸ καμαρί του ἕνα κουτί γαλέτες κ' ἕνα μποτηλάκι μὲ ροῦμι. Γαλέτα μὲ βούτυρο καὶ ροῦμι ζαμάικα, φαντάσου! Ἐθὰ τὸ πистέψετε; Μὲ δύο γαλετάκια κ' ἀπὸ ἕνα ρακογιάλι

ποῦ ἔδωκε τοῦ καθενός, ἐθεριέψαμε ὅλοι μὲ μιᾶς. Πλάκωσε ἡ νύχτα θεοσκοτεινὴ καὶ ἄγρια. Ἀγριοὶ καὶ ἐμεῖς, σὰν δράκοι ἐτοιμαστήκαμε νὰ παλέψουμε στῆθος πρὸς στῆθος μὲ τὸ χάρο.

Β΄.

Ἀξαρν' ἀκούμε στὴν πλώρη στριγγιὰ τῇ φωνῇ τοῦ βαρδιάνου καὶ τὴν καμπάνα νὰ χτυπᾷ διαβολεμένα. Τὴν ἴδια ὥρα ἄλλη παρόμοια φωνὴ καὶ ἄλλος καμπάνας ἤχος ἀκούστηκε νὰ βγαίνει μὲς ἀπὸ τὸ τρισκότιδο. Ὅσοι δὲν ἀκούσατε στὴ ζωὴ σας τέτοια φωνὴ καὶ τέτοια καμπάνα, σὲ τέτοιον τόπο καὶ σὲ τέτοιαν ὥρα, χίλιες φορὲς καλότυχοι καὶ καλόμοιροι! Ὁ κίνδυνος τῆς θάλασσας δὲν ἔχει γλῶσσα φοβερώτερη ἀπὸ αὐτή. Τὴν ἀκοῦς μία στιγμή καὶ τὴν θυμᾶσαι ὥς που νὰ πεθάνης. Τί σοῦ λέγει καλὰ-καλὰ δὲν προφτάνεις νὰ καταλάβῃς, τ' αὐτιά σου δὲν προφτάνουν ν' ἀκούσουν τὸν ἦχο καὶ τὸν ρουφᾷ ἀμέσως ἀνατριχιασμένη ἡ ψυχὴ σου καὶ τὸν αἰσθάνεται, μαχαίρι δίκοπο καὶ κατάκρηνο, ὅλη σου ἡ ὑπαρξὴ. Ἀκουσες αὐτὸν τὸν ἦχο, δέκα χρόνια ἀπὸ τὴ ζωὴ σου ἔχασες! Γιατί πίσω του ἀκολουθεῖ πάντα, ὅπως πίσω ἀπὸ τὴν πατρικὴ κατάρρα τὸ ξεθεμέλιωμα τῆς γενεᾶς, ἓνας χτύπος κρύος ποῦ θυμίζει ἀμέσως τὸ χῶμα καὶ τὸ νεκροκρέββατο. Καὶ νάτος! ἀντήχησεν ἀμέσως ὁ ἀναθεματισμένος χτύπος καὶ αἰσθάνθηκα τὸ καράβι νὰ σπαράζῃ πρύμνη-πλώρη, λὲς καὶ τὸ ἔπιασαν σπασμοί. Πηδάω στὴν πλώρη. Ἐνα θεόρατο μπάρκο μὲ τὰ πανιά τοῦ τρίγγου καὶ τῆς ἀμπασογάμπιας ἦτον κολλημένο μᾶσκα μὲ μᾶσκα στὸ δικό μας. Ἦταν ἐκεῖνο ποῦ εἶδαμε μία στιγμή τὸ μεσημέρι καὶ τὸ ἔχασαμε πάλι. Τραβέρσο ἐμεῖς τραβέρσο ἐκεῖνο ἐτρακάρουμε στὴ βόλτα. Ἐκεῖ ν' ἀκούσης φωνὲς καὶ κακό! Ὁ καπετάνιος τοῦ μπάρκου ἔθριζε τὸν δικό μας καὶ τὸν ἔλεγε τσοπάνο· ὁ δικός μας ἔθριζε ἐκεῖνον καὶ τὸν ἔλεγε παπλωματᾶ! Οἱ βαρδιάνοι καὶ οἱ δύο στίς ἄκρες τῆς πλώρης, ἔτοιμοι ἦσαν νὰ πιαστοῦν μαλλιά μὲ μαλλιά. Οἱ ναῦτες ἔτρεχαν ἀπὸ πρύμνη σὲ πλώρη μὴν ἡξέροντας τί γυρεύουν, βλαστημῶντας καὶ βρίζοντας χωρὶς νὰ ἡξέρουν ποιὸν καὶ γιατί. Ἄλλοι ἐγύρευαν τῆς βάρκες νὰ τίς ρίξουν στὴ θάλασσα καὶ ἀντὶ τῆς βάρκης ἔπιαναν τίς κουπαστές. Ὁ Κράπας ἔφερνε γύρους στὸ καράβι, σὰν τ' ἄλογο στὸ ἄλωνι, σούρνοντας πίσω του μία γούμενα μὲ τὴν ιδέα πῶς ἦταν τὸ σεντοῦκι του· ὁ Κουτρούφης ὁ Σιφνιὸς ἐτραβοῦσε τὰ μακρυὰ του τὰ γένεια πιστεύοντας πῶς τραβοῦσε τὴ σκότα τοῦ παπαρήγου· ὁ Μπαρπατρίγγας ὁ Μυκωνιάτης ἐλούφαζε πίσω ἀπὸ τὸ μπαμπᾶ λυσσοδένοντας τὰ βρακιά του. Καὶ μήπως οἱ σκυλοὶ ἔμεναν ἥσυχοι; Ὁ δικός μας ὁ Καψάλης καὶ ἐκεῖνος τοῦ μπάρκου μὲ τὴν τρίχα σηκωμένη, τὰ μάτια κατακόκκινα, σκαρφαλωμένοι καὶ οἱ δύο στὰ παραπέτα ἀροῖζαν δαγκώνοντας ξύλα καὶ σχοινιά καὶ ἀλυχοῦσαν κυττάζοντας τὸ ἓνα τᾶλλο, θαρρεῖς καὶ ἐκεῖνοι πῶς ἔθριζεν ὁ ἓνας «τσοπάνο!» καὶ τ' ἄπαντοῦσεν ὁ ἄλλος «παπλωματᾶ!» Ἐτοὶ ἐφώναζαν οἱ καπετάνιοι, ἐφώναζαν οἱ ναῦτες, ἀλυχοῦσαν τὰ σκυλιά, ἡ θάλασσα ἐρέκαζε, τὰ κα-

ράβια ἀνεβοκατέβαιναν καὶ ἐτριζοκοποῦσαν ἀχώριστα σὰν δύο θηρία ποῦ ἀρπαγμένα στόμα μὲ στόμα πᾶσχουν νὰ γονατίσῃ τὸ ἓνα τᾶλλο, καὶ ὁ ἄνεμος ἐβογγοῦσε στὰ σχοινιά ὥστε φαντάσου τί εἰκόνας Κολάσεως ἐπαράσταινεν ἐκεῖνη ἡ σκηνή! Καὶ ἀπὸ ψηλὰ τὰ φανάρια τῆς γραμμῆς ἔχυναν τὸ χρωματιστὸ φῶς τοὺς σιωπηλὰ, θαρρεῖς καὶ ἔβλεπαν ἐκπληκτα τὸ θρῆνο ἐκεῖνο καὶ ἀποροῦσαν πῶς ἐγενεῖ, ἐνῶ αὐτὰ ὁλονυχτίς ἀγρυπνοῦσαν στίς φαναριέρες τοὺς.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἀνακάτωμα ἐγὼ δὲν ἡξέρω πῶς εὐρέθηκα στὴν πλώρη. Σκυρτώ, τί νὰ ἰδῶ; Ὅλη ἡ δεξιὰ μᾶσκα φαγωμένη καὶ τὸ κύμα ἄγριο ἐχυνότανε στὸ ἀμπάρι καὶ αἰσθάνομαι τὸ κατὰστροφωμα νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὰ πόδια μου. Δὲ χάνω καιρὸ πηδάω στὸ μπάρκο.

— Παιδιά, ἐδῶ! φωνάζω.

Θὰ μοῦ εἰπῆς γιατί ἐπήδησα στὸ μπάρκο; γιατί ἐφώναζα «παιδιά ἐδῶ;» Κ' ἐγὼ δὲν ἡξέρω. Εἶδα πῶς ἦτον γερό ἐκεῖνο; ἔλπισα πῶς θὰ ἐσωνόμαστε μὲ αὐτό; Τίποτα δὲν εἶδα, τίποτα δὲν ἔλπισα. Μὰ ὁ ὁδηγός, ποῦ ἔλεγεν ὁ Χούρχουλας προχθές, ἐκεῖνος μ' ἔσπρωξε ἐκεῖ μέσα καὶ νὰ ποῦ ἐσωθήκαμε. Τὸ πῶς ἐβωθήκαμε τὸ νομίζω θαῦμα ἀκόμη. Στὴ φωνή μου ἐπήδησαν καὶ οἱ ἄλλοι στὸ μπάρκο καὶ ὁ καπετάνιος ὕστερον. Καὶ νὰ σοῦ εἰπῶ ἀπάνω στὴν ὥρα· πέντε λεπτὰ ἀργότερα ὅλοι θὰ πηγαίναμε στὸ βυθό. Γιατί στὸ ἀδιάκοπο τίναγμα ποῦ τοὺς ἔκανε ἡ θάλασσα ἦρθε μιὰ στιγμή καὶ ἐχωρίστηκαν τὰ καράβια. Τὸ μπαρκομπέστια ἐστέναξε βαθεῖα, ἐβούτησε μὲ τὴν πλώρη, ἔγειρε στὸ δεξιὸ πλευρό, ἀνατινάχτηκε μὲ μία, λὲς καὶ ἐπάσχιζε νὰ ξεφύγῃ τὸν κίνδυνο, ὥστε ποῦ ἄνοιξε πλατεῖα ἡ θάλασσα καὶ τὸ ἔκλεισε ἀφροκοπώντας στὴν ἀγκαλιά της. Μὰ ἰδὲς τί Θεοῦ συνεργεῖα! Τὸ μπαρκομπέστια κατεβαίνοντας συνεπῆρε μαζί τὸ μπάστοῦνι τοῦ μπάρκου μὲ ὅλα τὰ σχοινιά καὶ τοὺς φλόκους καὶ τὰ σίδερα· τὴν ἴδια στιγμή ἔρχεται ἓνα φύλλο δυνατό καὶ ρίχνει κάτω καὶ τὸ πλωριὸ κατάρτι μὲ ὅλες του τίς σταύρωσες. Ἀμέσως ἀλάφρωσε τὸ ξύλο. Ἐβγαλε ἓνα δυνατό στέναγμα, σὰν ἄλογο γονατισμένο ἀπὸ τὸ βαρὺ φορτίο του, ἀντρεϊεύτηκε καὶ ἐτινάχτη μὲ τὴν πλώρη ὁλόρθη. Στὸ ξαφνικὸ αὐτὸ ὀρθοπλώρισμα ἐκυλίσσαμε ὅλοι στὴν πρύμνη σὰν ἄσκιᾶ.

— Ἀλα, παιδιά, στίς τρόμπες! φωνάζει ἀμέσως ὁ καπετάνιος· μονάχα οἱ τρόμπες εἶνε ἡ σωτηρία μας!

Χωνόμαστε πρόθυμα ἄλλοι ἐδῶ ἄλλοι ἐκεῖ γιὰ τίς τρόμπες. Μὰ σὲ ξένο σπίτι κανεὶς μοιάζει σὰν τὸ στραβὸ στὸν Ἄδην. Ἀσε ποῦ ἦταν ἀνάγκη ν' ἀρχουδίζωμε σὰν τὰ μικρὰ παιδιά. Τὸ μπάρκο τότε ἦταν ἐμπρὶς ἡ πλώρη καὶ ἡμισὴ καρίνα ἦταν στῆθος ἐλεύθερο ἐμπρὸς ὥστε μὲ τὸ σκαμπα-νέβασμα τὸ κατὰστροφωμα καταντοῦσε κάθετο, σὰν νεροσυρμὴ. Ἦταν ὅμως αὐτὸ καὶ ἡ σωτηρία μας· γιατί καὶ τοῦ μπάρκου ἡ μᾶσκα ἦταν φαγωμένη ἀλλὰ τὸ ἄνοιγμα ψηλότερα τότε ἔπερνε λιγώτερο νερό. Ὡς τόσο βρήκαμε τίς τρόμπες καὶ ἀρχίσαμε τὸ τρομπάρισμα.

Ἐξημέρωσε τέλος ὁ Θεὸς τὴν ἡμέρα. Μὰ τί ἡμέρα; Οὐρανὸς καὶ θάλασσα εἶχαν μία βρωμερὴ θλωμάρα ποῦ σοῦ ἔσφιγγε τὴν καρδιά. Πιὸ συχαμένη αὐγὴ δὲν θυμοῦμαι ν' ἀπάντησα στὴ ζωὴ μου! Νομίζεις πὼς τὴν ἔστειλε ἐπιτήδεις ὁ Θεὸς γιὰ νὰ μὴ μᾶς φανῇ πολὺ μαύρη ἡ νύχτα τοῦ τάφου ποῦ ἐπλάκωνε ὦρα τὴν ὦρα. Ἀξάρνα ἐκεῖ ποῦ ἐτρομπάριζα ἀκούω κοντά μου τὸ ναύκληρο κᾶτι νὰ σφυρίζη στ' αὐτὶ τοῦ καπετάνου. Αὐτιάζομαι· τί ν' ἀκούσω; Οἱ παλῆοι ναῦτες τοῦ καραβιοῦ ἔλειπον ὅλοι. Καὶ γιὰ πρώτη φορὰ ἐκείνην τὴν ὦρα τὸ ἐμαθαίναμ' ἐμεῖς! Ὅλη τὴ νύχτα, ἐνομιζαμε πὼς ἦταν μαζί μας κ' ἐκεῖνοι· πολλές φορὲς ἐπίστευα πὼς ἦταν ὁ σύντροφός μου στὴν τρόμπα, πὼς τὸν εἶχα συναγωνιστῇ στὸ πλάγι μου! Ἐκείνη τὴν ὦρα ἐμαθα ἀκόμη πὼς τὸ μπάρκο ἦταν Ἰταλικὸ καὶ τότε μοῦ ἤρθαν στ' αὐτὶ οἱ φωνὲς τῆς νυχτός, ποῦ μέσα στὸν ἀναθρασμὸ τοὺς ἔδινε ὅ,τι ἐννοία ἤθελε ἡ ζαλισμένη φαντασία μου! Ἀνατριχιάσαμε ὅλοι. Ἀμέσως ὑποψηστίκαμε πὼς οἱ ναῦτες ἐκείνοι ἐπήδησαν στὸ καράβι μας, ὅπως ἐμεῖς στὸ δικό τους καὶ μαζί μ' αὐτὸ τοὺς ρούφηξε ἡ θάλασσα. Ἐπειτα ὅμως εἶδαμε ποῦ ἡ μεγάλη βάρκα ἔλειπε κ' ἐκαταλάθαμε πὼς ἐγύρεψαν σ' αὐτὴ τὴ σωτηρία τους. Κυττάζουμε γύρω τὴ θάλασσα· οὔτε βάρκα, οὔτε τίποτα. Τοὺς συχωρέσαμε καὶ τοὺς ξεχάσαμε. Σὲ τέτοιες ὥρες ποῦ ἔχεις τὸ κεφάλι σου στὸ τράστο, δὲ μένει καιρὸς νὰ συλλογισθῇς γιὰ τὸν ἄλλον. Ἡρεῖ ὡς τόσο τὴ μπουρού κ' ἐφύσισε ὁ ναύκληρος δύο τρεῖς φορὲς. Μὰ μόνο τὴ φωνὴ τῆς ἀκούσαμε βαρειά καὶ στριμμένη, σὰν εἰρωνία ποῦ μᾶς ἔστειλε τὸ ἄσπλαγχο τὸ πέλαγος...

Κατὰ τὸ μεσημέρι ὁ ἥλιος ἔσχιζε τὸ πυκνὸ στερέωμα κ' ἔριψε μιὰ ἀχτίνα τοῦ μακρὰ. Τὰ βουνὰ τῆς Θεοδοσίας ψηλά, χιονισμένα, ἔβγαιναν λαμπρὰ σὰν κρουσταλλένια παλάτια μέσ' ἀπὸ τὰ θολὰ νερὰ καὶ τὸν σκοῦρον ὀρίζοντα. Εὐρισκόμαστε κάτω ἀπὸ τὴν Κριμαία. Ἄν ἦταν τρόπος νὰ πλησιάζαμ' ἐκεῖ εἴχαμ' ἐλπίδα σωτηρίας. Ἀλλὰ τὸ μπάρκο στὴν κατάστασι ποῦ εὐρισκότου ἦταν σῶμα νεκρὸ καὶ ἀνεμοφόρετο. Καὶ μήπως εἶχε στὸ νοῦ τῆς νὰ λιγοστεύῃ ἡ χιονιά; Ὅσο πῆγαινε Τοῦρκος ἐγινότου. Φύλλο στὸ φύλλο ἐρχόντουσαν οἱ ἄνεμοι καὶ ἄρπαζαν τὴν παγωμένη ἀχνη τὰ φτερά τους καὶ τὸν ἐστριφογύριζαν σύννεφα ἐδῶ κ' ἐκεῖ σὰν κουρνιαχτὸ στὰ τρίστρατα. Ἦταν, βλέπεις, Σαραντάνημερο καὶ ὅλα τὰ συντάγματα τῶν διαβόλων ἦσαν πεσμένα στὸ γιαιλό. Καὶ ὁ βασιλεὺς τους ἀκόμη, ποῦ ἔχει παντοτεινὸ θρόνο τοῦ τῆ Σαντορίνη, μέσα ἦταν κ' ἐκεῖνος καὶ ὁδηγοῦσε τὰ φοβερά φουσατά του στὸν πόλεμο καὶ χαλασμὸ τοῦ κόσμου. Ἡ θάλασσα ἀφροκοποῦσε ἀπὸ ἄκρη σ' ἄκρη κ' ἐκυνηγοῦσαν τὸ ἓνα τ' ἄλλο τὰ κύματα κ' ἐψήλωναν κ' ἐδέρουνταν κ' ἐβαρυβογγοῦσαν, γκαστρωμένα τὸν ὀλεθρο καὶ τὸν χαμό. Δὲν ἐπίστευες πὼς ἦταν ἄταλο νερὸ ἐκεῖνα, παρὰ θηρία ἀνήμερα, λύκοι καὶ λέοντες καὶ τίγρεις καὶ ὕαινες, ἀρκοῦδες ἀσπρόμαλλες, ποῦ κοπάδια πεινασμένα, ἔβγαιναν ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ οὐρανὸθέμελα, καὶ ὠρμοῦσαν, κατὰρα τοῦ

πελάγου καὶ πικρὴ χολή, στὸ ἄμμοιο καράβι μας. Ἐνα κύμα ἐδῶ ἐπλάκωνε πύρινο, μὲ τὸ στῆθος πλατὺ ἐμπρός, τρίζοντας τὰ δόντια του καὶ φοβερίζοντας, σηκώνοντας ψηλὰ μεδούσιο κεφάλι, σὰν νὰ ζητοῦσε μέρος κατάλληλο νὰ ριχθῇ γιὰ νὰ δώσῃ τὸ τελειωτικὸ χτύπημα. Ἀλλ' ἐκεῖ ἐγλυστροῦσε μουλοχτό, σὰν τὴν τίγρη ποῦ σούρνεται ἐπίβουλη νὰ πλακώσῃ κοιμάμενο τὸν ἐχθρό της καὶ καθὼς ἔφθανε κοντά, ἐψήλωνε γιὰ μιᾶς θεόρατο καὶ ἀφρισμένο ἐκαθαλίκευε τὸ κατάστρωμα, ἐσάρωνε ὅ,τι εὕρησκεν ἐμπρός ξύλα καὶ σχοινιά καὶ σίδερα κ' ἐπερνοῦσεν ἀντίπερα, γροῦζοντας ἀκόμη κ' ἀλυχτώντας, πειστωμένο ποῦ δὲν ἐμπόρεσε νὰ φέρῃ περισσότερη καταστροφή. Παρέκει ἄλλο ἐρχότου ἀπὸ μακρὰ ψηλὸ, φουσκωμένο, ἀκράτητο, ἀνεμοκυκλοπόδης πολεμιστῆς μὲ τὴ φαρέτρα τοῦ γεμάτη ἀπὸ φαρμακερὰ βέλη, μὲ τὴν ψυχὴ παραγεμισμένη ἀπὸ πύρινο θυμὸ, ἀνυπόμονος νὰ κάμῃ καὶ νὰ δείξῃ, θέλοντας νὰ σκορπίσῃ σκόνη τὸν ἐχθρό του· αὐτὴ τοῦ ὅμως ἡ ἀνυπομονησία κ' ὁ μέγας τοῦ θυμός, ἔκαναν νὰ σκάῃ πρὶν φθάσῃ στὸ σκοπὸ τοῦ καὶ μαρτυρημένο γιὰ τοῦτο, ἔστειλε τοὺς ἀφρούς του, ὀλέθρια τῆς λύσσας τοῦ δείγματα. Καὶ ἄλλα μύρια ἐσπρόχουνταν ὁλόγυρα ἀπὸ πρύμνῃ σὲ πλώρη κ' ἀπὸ πλώρη σὲ πρύμνῃ, ἀμιλλώμενα ποῖο νὰ πρωτοχτυπήσῃ, ποῖο νὰ καταφέρῃ τὴν καιριώτερη πληγὴ, διαλέγοντας τὸ μέρος ποῦ θὰ σκαλώσουν ἀπάνω, σὰν ἀσκέρι ἀγριοπολιορρηκτῶν γύρω σὲ ἀντρεπωμένο καὶ ἄπαρτο κάστρο. Κ' ἐβλεπες ἓνα ἐδῶ νὰ λαγκεύῃ καὶ ν' ἀρπάζῃ μὲ ἀφρισμένα δόντια τὴν κουραστῇ· ἄλλο ἐκεῖ μὲ τὸ παίξιμο τῆς οὐρᾶς τοῦ μόνον νὰ κἀνῃ τρίμματα τὴ σκάλα, ἄλλο μὲ προβοσκίδα φοβερὴ νὰ σουβιλίζῃ πέρα-πέρα τὰ παραπέτα καὶ ἄλλο γὰ πιάνῃ ἀπὸ τὴν πρύμνῃ καὶ νὰ ταραζῇ σύγχυτο τὸ πλεούμενο, σὰν κουρέλι. Καὶ ἄλλα, κοπάδι ὁλόκληρο, ἐβλεπες νὰ γονατίζουν νὰ γλυστροῦν σὰν φίδια κάτω ἀπ' τὴν καρίνα καὶ γιὰ μιᾶς νὰ πηδοῦν ὁλόρθα, νὰ τ' ἀναποδογυρίσουν πασχίζοντας. Κ' ἐβλεπες ἐκεῖνο τὸ μαῦρο νὰ γέρνῃ ἀποδῶ, νὰ διπλαρώνῃ ἀποκεῖ, νὰ βουτᾷ μὲ τὴν πρύμνῃ στὰ τάρταρα, νὰ σηκώνεται μὲ τὴν πλώρη μεσουρανίς, νὰ δέρνεται καὶ νὰ βογγᾷ καὶ νὰ στενάζῃ ἀργὰ καὶ πονετικά, σὰν ἔμψυχο κ' αἰσθαντικὸ πρᾶγμα μέσα σ' αὐτὰ τὰ τέρατα. Νὰ πιστέψετε, μωρ' ἀδέρφια, πὼς ἦρθε στιγμὴ καὶ τὸ συμπόνεσα. Ἐξέχασα τὸ δικό μου κίνδυνο κ' ἐγύρισα σ' αὐτὸ τὴν προσοχὴ μου, μὴν ἡμπορώντας νὰ φαντασθῶ τί τάχα τοὺς ἔφταιξε καὶ ἦσαν τόσο λυσσασμένα ἐναντίον τοῦ τὰ κύματα;

Τὸ μπάρκο εἶχε δύο τρόμπες· μία στὴν πρύμνῃ καὶ μία στὴν πλώρῃ· διὰ νὰ κινηθοῦν ἤθελον ἀπὸ τρεῖς ἀνθρώπους καθεμία. Ἐμεῖς ὅλοι ὅλοι ἤμαστε ἐφτὰ μὲ τὸν καπετάνο. Στὴν ἀρχὴ δὲν ἠθέλαμε νὰ τὸν ἀφήσουμε νὰ καταπιαστῇ στὶς τρόμπες· μὰ ἔπειτα αὐτὸς ἔγινε ὁ μοναχὸς σκαντζαδόρος μας. Ἐπῆγαινε πότε στὴ μία, πότε στὴν ἄλλη τρόμπα κ' ἔτσι ἔβγαине ἀπὸ ἓνα κ' ἐπαίρνε λίγη ἀνάσα. Ἀπὸ τὴν ὦρα ποῦ ἔγινε τὸ τράκο ὡς τὴν αὐγὴ ἔτσι ἐδουλέψαμε καλὰ. Ἄν δὲν ὀλιγοστεύσαμε τὸ νερὸ δὲν τ' ἀφήσαμε ὅμως καὶ νὰ μᾶς κεφαλώσῃ.

Δὲν εἰξέρω γιατί ἡ νύχτα καὶ ὁ κίνδυνος ἀγριεύουν τόσο τὸν ἄνθρωπο· θηρίο γίνεσαι· χωρὶς νὰ θέλῃς ἀφρίξεις· χωρὶς νὰ τὸ σκεφθῇς δίνεις σῶμα στὸν κίνδυνο. Τὸν φαντάζεσαι ἄνθρωπο, δράκο πελώριο, Γολιάθ σωστό, κ' ἐσύ, μικρὸς Δαυὶδ, γυρεύεις νὰ παλαίψῃς μαζί του, νὰ τὸν καταβάλῃς ἔχοντας πεποίθηση στὸ πείσμα σου, ποῦ σὲ κάνει ἐρτάφυχον. Νομίζεις πῶς τὸν ἔχεις ἐμπρός σου· πῶς παλεύετε στῆθος μετ' στῆθος· πῶς τὸν ἀρπάζεις ἀπὸ τὴ μέση καὶ τὸν βροντᾷς χάμου, σὰν ἀσκή. Τὸν βρίζεις καὶ καταλαβαίνεις τὴ βρισιά σου νὰ τοῦ κάθεται μυλόπετρα στὴν ψυχὴ καὶ νὰ τὸν πνίγῃ. Τὸν φτεις καὶ βλέπεις τὸ ρόχαλό σου, κακὴ παρασαρκίδα, νὰ τοῦ ντροπιάζῃ τὸ πρόσωπο. Δίνεις γροθιά στὴ γροθιά, κλωτσιὰ στὴν κλωτσιὰ, δάγκωμα στὸ δάγκωμα· παλεύεις μὲ τὰ χέρια, μὲ τὰ πόδια, μὲ τὰ γόνατα, μὲ τὸ κεφάλι, μὲ τὰ δόντια, μὲ τὰ νύχια. Χίλιο-πολλαπλασιάζεσαι· αἰσθάνεσαι νὰ φυτρώνουν γύρω στὸ σῶμά σου τόσα μέσα ἀμύνης ἀπροσμάχητα ποῦ ἀπορεῖς πῶς δὲν τὸ ἤξερες ἀπὸ πρὶν. Πιστεύεις πῶς εἶσαι ὁ ἐκατόγχειρας. Λέγεις πῶς καὶ τὸν ἀναστασινό σου ἀκόμη ἂν θελήσῃς νὰ μεταχειρισθῇς θ' ἀποσβολώνης τὸν ἐχθρό σου. Τὸν σπρώχνεις ἀποδῶ, ἀποκεῖ τὸν ξεσχίζεις, ἀπ' ἄλλοι τὸν στραγκαλίζεις. Αἰσθάνεσαι τὸ αἷμά του νὰ σὲ περιχύνη, τὰ κοψίδια του νὰ κρέμονται σπαρταριστὰ στὰ δάχτυλά σου καὶ σὺ ὅλο φουστᾷς καὶ ὅλο θυμώνεις καὶ ὅλο ἀντρεῖνυσαι, ὅπως καὶ ὁ Ἰακώβ ὅλονυχτις ἐπάλαψε μὲ τὸ εἶδος τοῦ Θεοῦ.

Εἰς τέτοια θέση εἴμαστε κ' ἐμεῖς. Ὅλη νύχτα ἐπαλεύαμε μὲ τίς τρόμπες καὶ οὐδὲ κόπο ἐκαταλαβαίναμε, οὔτε κρούο, οὔτε νύστα, οὔτε τίποτα. Πείσμα μονάχα φοβερό ποῦ ἐλέγαμε πῶς ἂν ἠθέλαμε ἡμαστέ ἱκανοὶ νὰ καταπιούμε τὰ πέλαγα. Ἐπατούσαμε τὴν τρόμπα κ' ἐνομίζαμε πῶς ἐβγαίνεν ἄμπουλος τὸ νερό. Μὰ σὰν ἐπῆρε ἡμέρα καὶ εἶδαμε τὴν κατάστασή μας μὲ μιᾶς ἐκόπηκαν τὰ ἥπατά μας. Ὁ καπετὰν Πήλιουρης ποῦ λὲν οἱ Κρανιδιώτες πῶς ἐβγήκε ἀπὸ τὸν τάφο καὶ γυρίζει περιπλανώμενος στὸν κόσμον, δὲν ἔχει ποτὲ τὸ χάλι τὸ δικό μας. Μωρὲ νὰ φουσκώσουμε τόσο καὶ νὰ μαυρίσουμε ποῦ νὰ μὴ γνωρίζῃ ἓνας τὸν ἄλλον! Τὰ μαλλιά τῶν κεφαλῶν μας, τὰ μουστάκια, τὰ γένεια ἀγρίεψαν καὶ ἐσκλήρυναν σὰν ἀφάνες· ὁ ἀνασασμός μας κρέμονταν κρούσταλλο στὰ μουστάκια καὶ τὰ γένεια μας· τὰ μάτια, λογκωμένα μέσα στὰ πυκνὰ ματόφρυδα, ἔχασκαν ἄσπρα καὶ ἄρητα, σὰν σαλιγκάρια. Ἄν ρωτᾷς καὶ γιὰ τὸ μπάγκο τὸ μισὸ εἶχεν μείνει κι' ἀποκεῖνο. Οὔτε παραπέτα πιὰ, οὔτε κουπαστές, οὔτε ξάρτια, οὔτε πανιά τοῦ εἶχαν μείνῃ ἀκέραια. Καὶ τὸ ἀνοιγμα κάτου ἀπὸ τὸ ὄκιο ἔχασκε πάντα σὰν διψασμένος Τάνταλος νὰ καταπιῇ τὰ κύματα! Σ' αὐτὸ τὸ θέαμα ὅλοι εἴπαμε νὰ παρατήσουμε τὸν ἀνώφελον ἀγῶνα. Μὰ ἡ φιλοτιμία, βλέπεις, μᾶς συγκρατοῦσε. Ὡς ποῦ στὸ τέλος ὁ Δημήτρης ὁ Σκοπελίτης, ὁ πιὸ ἄξιος καὶ πιὸ χεροδύναμος τῆς συντροφιάς, δίνει ἓνα φάσκελο τῆς τρόμπας καὶ βρίζοντας τὴν, σὰν νὰ ἦταν ἐμψυχη, τρέχει καὶ ξαπλώνεται τ' ἀνάσκελα στὸ κατὰ-στρωμα.

— Μωρὲ, σκυλί! τοῦ φωνάζουμε, τί κάνεις;

— Δὲν μπορῶ πιὰ.

— Μωρὲ θὰ χαθοῦμε! ἐδῶ ἔχουμε τσ' ἐλπίδες μας.

— Ἀς χαθοῦμε· ἔτσι κ' ἔτσι θὰ μᾶς φάῃ ποῦ θὰ μᾶς φάῃ τὸ κύμα· κάλλιο μιὰ ὥρ' ἀρχήτερα. Ἐλύθηκα....

Καὶ ἀλήθεια ἔλεγε. Ὅλοι εἴμαστε λυμένοι. Τὰ γόνατά μου ἔτρεμαν σὰν τὸ φυλλοκάλαμο· τὰ δάχτυλά μου ὅπως ἦσαν κλεισμένα στὸ σίδερο τῆς τρόμπας ἔτσι ἔμεναν· οὔτε ν' ἀνοίξουν, οὔτε νὰ κλείσουν περισσότερο εἴμπορουσαν· οἱ βραχιόνες μου ἔμεναν σκληροὶ κι' ἀλύγιστοι σὰν ἀτσάλι. Εἶχα ἓνα πόνο στὰ νεφρὰ σὰν κοψομεσασμένος· καθὼς ἔσκυφτα πατώντας τὴν τρόμπα ἤθελα ἄλλον ἀπὸ πίσω νὰ μὲ σηκώσῃ ὕστερα.

Ἐτοιμοὶ ἡμαστέ νὰ παραιτήσουμε κ' ἐμεῖς τίς τρόμπες σὰν τὸ Σκοπελίτη καὶ νὰ ξαπλωθοῦμε προσμένοντας ἡσυχοὶ τὸ θάνατο. Μὰ στὴν ἴδια ὥρα ἀκοῦμε τὸν ναύκληρο νὰ φωνάζῃ ἀπὸ τὴν πλώρη.

— Πανί, παιδιά! ἓνα πανί!..

— Ἐνα πανί! φωνάζουμε κ' ἐμεῖς μ' ἓνα στόμα ἂν καὶ κανεὶς μας δὲν τὸ εἶδεν ἀκόμη.

Ἐνας μὲ τὸν ἄλλον εἶδαμε στὸ τέλος ὅλοι μακρυὰ ἓνα μικρὸ χαμηλὸ πανάκι ποῦ ἀρμένιζε τὸ μαῖστρο. Δὲν ἦταν μεγαλύτερο ἀπὸ φουσκὰ καὶ μᾶς ἐφαινότου θεόρατο. Μὲ μιᾶς ἐζωντανέψαμε· καὶ ὁ Σκοπελίτης ἀκόμη σὰν ἄκουσε πῶς φάνηκε πανὶ ἐπήδησεν ἀπάνου σὰν λεοντάρη κ' ἐρρίχτηκε στὴν τρόμπα ποῦ ἔκαμε νὰ τρίξουν ὅλα τῆς τὰ χάρβαλα. Χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση μᾶς ἐκυρίεψεν ὅλους. ἐνομίζαμε πῶς ἦταν ἡ ὥρα ποῦ θὰ πηδήσουμε στὴ στερεὰ. Δένουμε ἀμέσως τὴ σημαία κόμπο στὸ χαῖμαλι ψηλὰ καὶ ἀρχίζουμε νὰ φωνάζουμε, νὰ φουστᾷ τὴν μπουροῦ καὶ νὰ κουνοῦμε τίς σκούφιες μας, χωρὶς νὰ σκεφθοῦμε πῶς τίς φωνές μας ἐπνίγε τὸ φοβερό μούγκρισμα τοῦ κυμάτου καὶ τὰ κινήματά μας ἢ μακρυὴ ἀπόσταση. Μόλις σὰν χελιδονάκι ποῦ σιγοπετᾷ προμηνώντας τὴν ἀνοιξὴ ἐφαινότου τὸ καράβι ἀσώματο ν' ἀρμένιζῃ στὸν σκοῦρον ὀρίζοντα λὲς καὶ ἦταν τῆς διψασμένης φαντασίας μας δημιουργήμα καὶ ὅμως ἐμεῖς ἐπιστεύαμε πῶς μᾶς εἶδε, πῶς ἄκουσε τίς φωνές μας, ἐγνώρισε τὸν κίνδυνό μας κ' ἔστρεψε βόλι καταπάνου μας. Ἦρθε μάλιστα στιγμὴ ποῦ παραιτήσαμε μάρμαρο τίς τρόμπες κ' ἐτρέξαμε στὴν πλώρη νὰ βροῦμε τίποτα χρειαζούμενο νὰ πάρουμε.

— Μωρὲ, παιδιά, βουλιάζουμε! ἀκοῦμε ἄξαφνα στριγγιὰ τὴ φωνὴ τοῦ καπετάνιου.

Πηδοῦμε ὅλοι ἔξω. Γιὰ πέντε λεπτὰ ποῦ ἔμεναν ἄδουλες οἱ τρόμπες τὸ νερὸ μᾶς ἐκεφάλωσε. Ριχνόμαστε πάλι καὶ ἀρχίζουμε τὸν ἀγῶνα. Μὰ τώρα δὲν μᾶς φαίνονται βαρὺς γιὰτὶ ἦταν ὁ τελευταῖος. Τὸ καράβι ὅλο καὶ πλάκωνε ἀπάνω μας. Σὲ λιγὰκι ἐφάνηκε ὁλόκληρη ἡ σκάφη· ἦταν μπάγκο καὶ τὸ σκαρί του ἔδειχνε σὰν Ἀντριώτικο. Ἦταν ὁλοφάνερο πιὰ πῶς εἶδε τὴ σημαία μας κ' ἐρχότου νὰ μᾶς σώσῃ. Μὰ θὰ τὸ πιστέψετε, ρὲ παιδιά. Ἀμα τὸ γνώρισα πῶς ἦταν Ἀντριώτικο μὲ μιᾶς ἐκρύωσε ἡ καρδιά μου. Οἱ Ἀντριώτες εἶνε ἡ μύξα τῆς θά-

λασσας. Μὰ εἶπες Κραθαρίτη στή στερεά, πὲς Ἀντριώτῃ στὴ θάλασσα· ἓνα πανὶ εἶνε ! Δὲν ἔχουν δύο ἡμέρες στὸ ταξεῖδι καὶ μὲ τὸ πρῶτο πόδισμα, βγαίνουν διακονιά στ' ἄλλα καράβια, συνάζοντας τὰ ξεροκούματα ἐνῶ ἔχουν τὴν ἀποθήκη τους γιομάτη. Ἀν ρωτήσης γιὰ τὴν ἀπονία τους εἶνε μολόγημα. Νὰ σὲ βλέπουν νὰ πνίγῃσαι δὲν γυρίζουν νὰ σὲ κυττάξουν. Δὲ λέγω πῶς εἶνε ὅλοι· μὰ εἶδες ποῦ λέγει ὁ λόγος, μαζὶ μὲ τὰ ξερά καίονται καὶ τὰ χλωρά. Καὶ εἶνε φυσικὸ στὸν ἄνθρωπο, ὅταν κινδυνεύῃ, νὰ βάνῃ πάντα τὸ κακὸ στὸ νοῦ του. Γιαυτό, ἐνῶ οἱ σύντροφοί μου τότε παραίτησαν πάλι τὴν τρόμπα, ἐγὼ δὲν ἤθελα νὰ τὴν ἀφήκω ἀπὸ τὰ χέρια μου.

— Ρε Καληώρα, δὲν τὴν παραιτᾷς πιά τὴν ἔρμη ! γυρίζει καὶ μοῦ λέγει ὁ καπετάνος· νάτο πλάκωσε· τί παιδεύσαι ἄδικα ;

— Δὲν πειράζει· εἶπα ἐγώ.

Δὲν ἤθελα νὰ ξεστομίσω τὴν ὑποψία μου γιὰ τ' ἥξερα ποῦ θὰ μ' ἔπερναν ὅλοι γιὰ παλαβό. Τὸ μπάρο ὅλο κ' ἐπλησίαζε. Ἐδιάβαζαμε μάλιστα καὶ τὸνομά τους στὶς κουλοῦρες· τὸ ἔλεγαν Σωτήρα.

— Ἀ ! ἄ ! ἄ !... ἐβάλαμε γιαιμῖς ὅλοι τῆς φωνῆς πασίχαροι, χαιρετώντας τοὺς σωτήρες μας.

Ἀπὸ ἐκείνους οὐτ' ἐκινήθηκε, οὐτ' ἐφώναζε κανένας. Εἶδα καλὰ τὸν τιμονιέρη στὸ τιμόνι, τὸν καπετάνο ἐμπρὸς στὸ καμαρί του, τὸ βαρδιάνο στὴν βάρδια του, τὸν ναύκληρο καὶ πεντέξῃ ναῦτες ἀκόμη μὲ τὶς σκότες στὰ χέρια. Μὰ ὅλοι ἔστεκαν καὶ μᾶς ἐκύτταζαν σὰν νὰ ἔβλεπαν τίποτα σπάνιο πρᾶγμα καὶ οὔτε σχοινιά ἐτοίμαζαν, οὔτε τίποτα. Μόνον ὁ σκύλος τους, ἓνας σκύλος μαλλιάρος, κατάμαυρος, μ' ἓνα κεφάλι χοντρό, ὀλοστρογγυλὸ σὰν μπόμπα κανονιοῦ, μᾶς ἔστελνεν ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή τὸ ἄγριό του ἀλίγτυσμα σὰν χαρόσταλτο φοβέρισμα. Τότε μ' ἔφαγαν τὰ ρίδια. — Τοὺς ἄτιμους ! εἶπα μὲς ἀπὸ τὰ δόντια μου.

— Γιὰ ποιοὺς λές ; μ' ἐρώτησεν ὁ καπετάνος.

— Γιὰ τοὺς σκύλους. Κ' ἐρρίχτηκα πάλι μὲ τὰ δυνατὰ μου στὴν τρόμπα.

— Ὅρεξῃ ποῦ τὴν ἔχει ὁ Καληώρας· εἶπε πάλι ὁ καπετάνος γελώντας· θαρρεῖς καὶ φοβάται μὴ δὲν ξαναεἰδῇ τρόμπα καὶ θέλει νὰ τὴν ξαραθυμίση.

Ὡς τόσο τὸ Ἀνδριώτικο ἤρθε μία βόλτα κ' ἔπεσε δίπλα μας, δεκαπέντε ὀργυῖς μακριά. Μὰ βλέπω τὸν καπετάνο νὰ γυρίζει τὸν τιμονιέρη. Μιὰ τιμωνιά καὶ τὸ πέρνει σταθέντο. Τότε βάνουμε ὅλοι τὶς φωνές.

— Μωρ' ἀδέρφια, πνιγόμεστε, ποῦ μᾶς ἀφίνετε σωτηρία !... Ἀδέρφια, πνιγόμεστε, σωτηρία !...

Μᾶς φάνηκε πῶς ἐρχότου μία φωνὴ κ' ἐπάψαμε βουλόνοντας ἓνας τ' ἄλλουνοῦ τὸ στόμα. Καὶ μέσα στὸ ρέκασμα τοῦ κυμάτου καὶ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου ἀκούστηκε ἡ φωνὴ ποῦ μᾶς ἔλεγε :

— Στὴν ἄλλη ζωὴ !... στὴν ἄλλη ζωὴ !...

Δὲν τὸ ἐπίστευαν τ' αὐτιά μας αὐτό· δὲν ἤθελε νὰ τὸ ἀκούσῃ ἡ ψυχὴ μας ! Ἡ ἐλπίδα βλέπει, δὲν φεύγει εὐκολὰ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Εἶπαμε πῶς ἤθελε νὰ χωρατέψῃ ὁ καπετάνος, νὰ παίξῃ λίγο μὲ τὴν ἀξιοθρήνητῃ θέσῃ μας, νὰ γελάσῃ ἔως καὶ μὲ τὸ

ρόθο μας καὶ ἀρχίσαμε νὰ πεισμόνουμε περισσότερο γιὰ τ' ἀνόστα αὐτὰ χωρατὰ παρὰ γιὰ τὴ σκληρὴ του ἐγκατάληψη. Τὸ μπάρο ὅμως ὅλο κ' ἐμάκρανε. Βάνουμε πάλι τὶς φωνές.

— Μωρ' ἀδέρφια πνιγόμεστε· ποῦ μᾶς ἀφίνετε, σωτηρία ! πνιγόμεστε, σωτηρία !

Ἐβουλώσαμε πάλι τὰ στόματά μας· ἐκρατήσαμε τὸν ἀνασασμὸ μας. Καὶ ἡ φωνὴ ἀπὸ τὸ μπάρο, συντροφιασμένη μὲ τὸ ρέκασμα τοῦ κυμάτου καὶ τὸ βόγγισμα τοῦ ἀνέμου πιὸ δυνατὴ καὶ πένθυμη ἐξαναδευτέρωσε :

— Στὴν ἄλλη ζωὴ !... στὴν ἄλλη ζωὴ !...

Τότε δὲν ἤξερω κ' ἐγὼ τί μᾶς ἔπιασε· δὲν θυμοῦμαι πῶς μᾶς ἤρθε. Τὸ μπάρο ποῦ μὲ ὀλοφύσκιωτα πανιά ὅλο κ' ἐμάκρανε ἀπὸ κοντὰ μας, μᾶς φάνηκε σὰν δαιμόνου κατασκευασμα, μὲ δύο χεῖλη πλατεῖα ἀπὸ χιλίων πηγῶν τὸ καθένα, νὰ χάσκῃ καὶ νὰ περιγελᾷ τὴ θλιβερὴ μας μοῖρα. Καὶ τὸ κύμα τὸ μανιωμένο καὶ τᾶέρι τὸ τρελλό μᾶς φάνηκε πῶς ἐξανάλεγε μὲ διαβολικὴ χαρὰ καὶ εἰρωνεία :

— Στὴν ἄλλη ζωὴ !... στὴν ἄλλη ζωὴ !...

Στὴν ἀνήκουστη αὐτὴ προδοσία ἐμείναμε μαρμαρωμένοι στὴ θέσῃ μας, ὅπως βρέθηκε ὁ καθένας γιὰ πολλὴ ὥρα. Κ' ἔξαφνα, ὅπως τὰ κατσίκια ποῦ ἐνῶ κάθονται σοβαρὰ γιὰ μιᾶς σκορπᾶνε καὶ τριποδίζουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ χωρὶς φανερὴν αἰτία, ἐσκορπίσαμε κ' ἐμεῖς, ἐσκαλώσαμε στὰ κατάρτια καὶ μονόγνωμοι ἀρχίσαμε νὰ φασκελώνουμε μὲ χέρια καὶ μὲ πόδια τὸν προδότη καὶ νὰ τοῦ φωνάζουμε ἀρδανίτικα.

— Χάνε μοῦννε !... χάνε μοῦννε !...

[Ἐπεται τὸ τέλος].

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Η “ΥΠΑΤΙΑ,, ΤΟΥ ΛΕΚΟΝΤ ΔΕΛΙΛ

Ἐδῶ καὶ δύο μῆνες πέθανεν ὁ πλέον μεγάλος ποιητὴς ποῦ εἶχεν ἀπομείνει τῆς Γαλλίας. Μεγάλος, γιὰ τὴν ιδέα ποῦ ἐκλείσε μέσα στοὺς στίχους του καὶ γιὰ τὸν ταιριαστὸ τύπο ποῦ τῆς ἔδωκε. Νομίζεις πῶς ἡ θεὰ τῆς Μήλου ἄκουσε τὴν παράκληση ποῦ ἔκαμεν ἄλλοτε γονατιστὸς μπροστὰ τῆς κ' ἐντυσε μὲ σάρκα τ' ὄνειρό του, κ' ἔκαμε νὰ χύνεται ὁ νοῦς του « *comme un métal divin au moule harmonieux* ». Γιατὶ ἓνας μεγάλος ποιητὴς πρέπει νὰ κατέχῃ καὶ τὰ δύο : τὸ βαθὺ νόημα καὶ τὸν τέλειο στίχο.

Ἄλλῃ φορὰ θὰ τὴν εἰπῶ κατὰ βάθος καὶ πλάτος τὴν ξεχωριστὴν ἐντύπωση ποῦ μοῦ κάνουν τὰ ποιήματα τοῦ Λεκόντ Δελιλ· καὶ θὰ εἰπῶ μάλιστα κατὰ τι ποῦ, καθὼς νομίζω, δὲν ἐπέρασεν ἀπὸ τὸ στοχασμὸ κανενὸς ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ μίλησαν γιὰ κείνον· ἀπ' ὅσους διάβασα τουλάχιστον. Θὰ εἰπῶ πῶς ὁ ποιητὴς αὐτὸς μοῦ θυμίζει ἓναν ἄλλο ποιητὴ, μὲ τὸν ὁποῖον, κατὰ πρῶτο λόγο, φαίνεται πῶς δὲν ἔχει τὸ παραμικρὸ σημάδι ὁμοιότητος, καὶ ὅμως ἔχει· καὶ ὁ ποιητὴς αὐτὸς εἶνε ὁ Βύρων.